

KOMENTARZ do spraw administracyjnych

Wybrane zagadnienia

pod redakcją

Jacka Ignaczewskiego

Irena Kamińska

Jacek Matarewicz

Mirosława Rozbicka-Ostrowska

Wolters Kluwer

KOMENTARZ

do spraw administracyjnych

Wybrane zagadnienia

pod redakcją

Jacka Ignaczewskiego

Irena Kamińska

Jacek Matarewicz

Mirosława Rozbicka-Ostrowska

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Wolters Kluwer

Warszawa 2015

Stan prawny na 5 kwietnia 2015 r.

Wydawca

Izabella Małecka

Redaktor prowadzący

Joanna Cybulska

Opracowanie redakcyjne

JustLuk

Łamanie

Fotoedytor

Projekt okładki i stron tytułowych

Grafos

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2015

ISBN: 978-83-264-8198-7

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Na wokandzie

Rozdział	Sprawa	Strona	Sędzia referent
I	Komentarz do wybranych zagadnień z zakresu prawa podatkowego	25	Jacek Matarewicz
II	Komentarz do spraw z zakresu informacji publicznej	219	Mirosława Rozbicka-Ostrowska
III	Komentarz do spraw o świadczenia rodzinne	321	Mirosława Rozbicka-Ostrowska
IV	Komentarz do spraw o dodatek mieszkaniowy	442	Irena Kamińska

Spis treści

Wykaz skrótów	17
Uwagi wstępne	21
ROZDZIAŁ I. Komentarz do wybranych zagadnień z zakresu prawa podatkowego	25
1. Postępowanie w sprawie zwrotu różnicy VAT	25
1.1. Wprowadzenie do problemu (zagadnienia ogólne)	25
1.2. Zasada domniemania prawdziwości rozliczeń podatnika ujętych w deklaracji (korekcie deklaracji)	26
1.3. Terminy zwrotu różnicy VAT	27
1.3.1. Uwagi ogólne	27
1.3.2. Zwrot w terminie 60 dni	28
1.3.3. Zwrot w terminie 180 dni	29
1.3.4. Zwrot w terminie 25 dni	30
1.3.5. Terminy korekty VAT naliczonego	33
1.4. Weryfikacja zasadności zwrotu	38
1.4.1. Formy kontroli	38
1.4.2. Przesłanka wydłużenia terminu zwrotu	39
1.4.3. Procedura	42
1.4.3.1. Czynności sprawdzające	42
1.4.3.2. Kontrola podatkowa	45
1.4.3.3. Postępowania podatkowe	52
1.5. Rozstrzygnięcia w sprawie zwrotu i przysługujące środki zaskarżenia ...	54
1.5.1. Uwagi ogólne	54
1.5.2. Protokół kontroli	54
1.5.3. Decyzja	56
1.5.4. Wynik kontroli	57
1.5.5. Wybrane rozstrzygnięcia incydentalne	57
Orzecznictwo i interpretacje urzędowe	58

Wzory przykładowych pism procesowych	61
Wzór 1. Odwołanie od decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego	61
Wzór 2. Zażalenie na postanowienie o przedłużeniu terminu zwrotu	64
Wzór 3. Wezwanie do usunięcia naruszenia prawa w związku z przedłużeniem terminu zwrotu weryfikowanego w ramach kontroli podatkowej	67
Wzór 4. Zastrzeżenia do protokołu kontroli kwestionującego prawo do odliczenia VAT naliczonego	69
2. Postępowanie w sprawie wydania interpretacji indywidualnej	71
2.1. Instytucja interpretacji indywidualnej	71
2.1.1. Uwagi ogólne	71
2.1.2. Odmowa wydania interpretacji	72
2.1.3. Organy upoważnione do wydawania interpretacji	73
2.1.4. Przepisy mające zastosowanie	75
2.1.5. Wymogi formalne wniosku	78
2.2. Termin wydania interpretacji	80
2.3. Zmiana interpretacji	84
2.4. Opłata od wniosku	86
2.5. Braki formalne	87
2.6. Informowanie o interpretacji	89
2.7. Zakres ochrony	90
2.7.1. Uwagi ogólne	90
2.7.2. Zmiana interpretacji	91
2.7.3. Ochrona wąska	95
2.7.4. Ochrona szeroka	95
2.8. Zaskarżanie interpretacji	98
Orzecznictwo oraz interpretacje urzędowe	101
Wzory przykładowych pism procesowych	103
Wzór 1. Wniosek o wydanie interpretacji indywidualnej	103
Wzór 2. Skarga na interpretację indywidualną	105
3. Postępowanie w sprawie stwierdzenia i zwrotu nadpłaty podatku wynikającego z deklaracji (zeznania) podatnika	107
3.1. Pojęcie nadpłaty	107
3.1.1. Uwagi ogólne	107
3.1.2. VAT jako nadpłata	108
3.1.3. Nadpłata zaliczek na VAT	113
3.1.4. Nadpłata zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	115
3.1.5. Nadpłata zryczałtowanego podatku z tytułu niektórych przychodów z kapitałów pieniężnych	115

3.1.6. Nadpłata zaliczek na podatek dochodowy od osób prawnych a korekta zeznania	117
3.1.7. Nadpłata podatku akcyzowego	118
3.2. Wniosek o stwierdzenie nadpłaty	119
3.3. Wniosek o zwrot nadpłaty	121
3.4. Nadpłata a postępowanie wymiarowe	124
3.5. Zaliczenie nadpłaty na poczet zaległości podatkowych oraz bieżących zobowiązań podatkowych	127
3.5.1. Uwagi ogólne	127
3.5.2. Forma zwrotu nadpłaty	129
3.5.3. Oprocentowanie nadpłaty	130
3.6. Przedawnienie zobowiązania podatkowego a przedawnienie prawa do zwrotu nadpłaty	132
3.6.1. Wygaśnięcie prawa do złożenia wniosku o stwierdzenie nadpłaty	132
3.6.2. Wygaśnięcie prawa do zwrotu nadpłaty	138
Orzecznictwo oraz interpretacje urzędowe	140
Wzór wniosku o stwierdzenie i zwrot nadpłaty VAT	142
4. Postępowanie w sprawie określenia wysokości zobowiązania podatkowego podatnika zainicjowane przez US lub UKS	144
4.1. Rodzaje decyzji podatkowych	144
4.2. Zobowiązanie podatkowe a zaległość podatkowa	147
4.3. Zasady postępowania podatkowego	148
4.3.1. Uwagi ogólne	148
4.3.2. Zasada legalizmu (praworządności)	148
4.3.3. Zasada zaufania i informowania podatnika	151
4.3.4. Zasada prawdy obiektywnej	153
4.3.5. Zapewnienie stronie czynnego udziału w sprawie	155
4.3.6. Zasada przekonywania stron	156
4.3.7. Zasada szybkości postępowania	157
4.3.8. Zasada pisemności	158
4.3.9. Zasada dwuinstancyjności	159
4.3.10. Zasada trwałości decyzji ostatecznych	159
4.3.11. Zasada wyłączenia jawności	160
4.4. Terminy zakończenia postępowania podatkowego	160
4.5. Środki rozstrzygnięcia poszczególnych kwestii	162
4.5.1. Decyzja	162
4.5.2. Postanowienie	164
4.5.3. Zawiadomienie	165
4.5.4. Wezwanie	166
4.6. Nadzwyczajne środki zaskarżenia ostatecznych decyzji podatkowych	166

4.6.1.	Wznowienie postępowania	167
4.6.2.	Stwierdzenie nieważności decyzji	170
4.6.3.	Uchylenie lub zmiana decyzji ostatecznej	173
4.6.4.	Wygaśnięcie decyzji ostatecznej	176
4.7.	Wykonanie i egzekucja decyzji podatkowych	177
4.7.1.	Wykonanie decyzji nieostatecznej	177
4.7.2.	Wstrzymanie wykonania decyzji ostatecznej	178
4.7.3.	Zabezpieczenie wykonania zobowiązania	179
4.7.3.1.	Uwagi ogólne	179
4.7.3.2.	Zabezpieczenie na wniosek (dobrowolne)	181
4.7.3.3.	Zabezpieczenie przymusowe	182
4.7.4.	Hipoteka przymusowa	184
4.7.5.	Zastaw skarbowy	186
4.7.6.	Wszczęcie postępowania egzekucyjnego – z upomnieniem czy bez?	188
4.7.7.	Środki egzekucyjne	189
4.7.8.	Zarzuty w sprawie prowadzenia egzekucji	192
4.7.9.	Skarga na czynności egzekucyjne	193
4.7.10.	Wstrzymanie postępowania egzekucyjnego	194
4.7.11.	Umorzenie postępowania egzekucyjnego	195
	Orzecznictwo oraz interpretacje urzędowe	196
	Wzory przykładowych pism procesowych	199
	Wzór 1. Odwołanie od decyzji UKS określającej wysokość zobowiązania podatkowego w VAT	199
	Wzór 2. Skarga na czynności egzekucyjne	202
	Wzór 3. Wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji ostatecznej	204
	Wzór 4. Wniosek o wznowienie postępowania zakończonego decyzją ostateczną	206
5.	Postępowanie w sprawie odpowiedzialności podatkowej członka zarządu za zobowiązania podatkowe spółki kapitałowej	207
5.1.	Odpowiedzialność osób trzecich – zasady ogólne	207
5.2.	Odpowiedzialność członków zarządu spółki kapitałowej – przesłanki	208
5.3.	Przesłanki egzoneracyjne – faktyczne sprawowanie funkcji	211
5.4.	Przesłanki egzoneracyjne – wniosek o ogłoszenie upadłości	212
	Orzecznictwo oraz interpretacje urzędowe	215
	Wzór przykładowego pisma procesowego – Odwołanie od decyzji o odpowiedzialności podatkowej członka zarządu	217
ROZDZIAŁ II. Komentarz do spraw z zakresu informacji publicznej		219
1.	Istota i cel prawa do informacji publicznej	219
1.1.	Uwagi ogólne	219

1.2. Definicja pojęcia informacji publicznej	220
1.3. Katalog źródeł i rodzajów informacji publicznej	221
1.3.1. Uwagi wprowadzające	221
1.3.2. Z orzecznictwa sądów administracyjnych	225
1.4. Informacja prosta i informacja przetworzona	231
2. Podmiot uprawniony do uzyskania informacji publicznej	232
3. Katalog uprawnień przysługujących jednostce domagającej się informacji publicznej	234
3.1. Uwagi ogólne	234
3.2. Prawo do niezwłocznego uzyskania informacji	234
3.3. Prawo wglądu do dokumentów urzędowych	236
3.3.1. Uwagi wprowadzające	236
3.3.2. Dostęp do dokumentów na podstawie aktów prawa miejscowego	239
3.3.3. Dokument wewnętrzny (roboczy)	239
3.3.4. Dokument prywatny	241
3.3.5. Dostęp do akt postępowania	241
3.4. Prawo dostępu do posiedzeń kolegialnych organów władzy publicznej	244
4. Podmioty zobowiązane do udostępniania informacji publicznej	244
4.1. Uwagi ogólne	244
4.2. Zasada udostępniania informacji publicznej przez podmiot będący w posiadaniu takiej informacji	245
4.3. Z orzecznictwa sądów administracyjnych	247
5. Ograniczenia dostępu do informacji publicznej	249
5.1. Uwagi ogólne	249
5.2. Wyłączenie udostępniania ze względu na odrębne procedury dostępu do informacji o sprawach publicznych	250
5.3. Ograniczenia dostępu ze względu na prywatność i ochronę danych osobowych	252
5.4. Przetworzenie informacji publicznej jako przesłanka ograniczenia dostępu do informacji publicznej	255
5.5. Zakazy ograniczania dostępu do informacji publicznej	257
6. Tryby i sposoby dostępu do informacji publicznej	258
6.1. Uwagi ogólne	258
6.2. Bezwniioskowy tryb udostępniania informacji publicznej	259
6.2.1. Biuletyn Informacji Publicznej	259
6.2.2. Centralne repozytorium informacji publicznych	261
6.2.3. Wyłożenie lub wywieszenie w miejscach ogólnie dostępnych	263
6.2.4. Prawo wstępu na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów	264

6.3. Wnioskowy tryb udostępniania informacji publicznej	267
6.3.1. Uwagi wprowadzające	267
6.3.2. Wymogi formalne wniosku o dostęp do informacji publicznej	268
6.3.3. Termin załatwienia wniosku	271
6.3.4. Opłaty za udostępnianie informacji publicznej	272
7. Prawne formy działania podmiotu zobowiązanego do udostępniania informacji publicznej	274
7.1. Uwagi ogólne	274
7.2. Udostępnienie informacji publicznej	274
7.3. Zawiadomienie	278
7.4. Decyzja o odmowie udostępnienia informacji publicznej	279
7.5. Decyzja o umorzeniu postępowania o udostępnienie informacji publicznej	280
8. Środki prawne przysługujące uprawnionemu podmiotowi w razie odmowy udzielenia informacji publicznej lub bezczynności w jej udzieleniu	283
8.1. Odwołanie lub wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy	283
8.2. Skarga na decyzję do sądu administracyjnego	284
8.3. Skarga na bezczynność	287
8.4. Karnoprawna ochrona prawa do informacji publicznej	291
9. Ponowne wykorzystywanie informacji publicznej	293
9.1. Uwagi ogólne	293
9.2. Pojęcie ponownego wykorzystywania informacji publicznej	293
9.3. Podmioty zobowiązane	294
9.4. Zasady i warunki ponownego wykorzystywania informacji publicznej	295
9.5. Procedura dostępu do informacji publicznej w celu ponownego wykorzystania	297
9.5.1. Uwagi wprowadzające	297
9.5.2. Tryb bezwnioskowy	297
9.5.3. Tryb wnioskowy	298
9.5.4. Prawne formy działania podmiotu zobowiązanego	299
Wzory przykładowych czynności i pism procesowych	302
Wzór 1. Wniosek o udostępnienie informacji publicznej	302
Wzór 2. Zawiadomienie o tym, że adresat wniosku nie jest podmiotem zobowiązanym do udostępniania informacji	303
Wzór 3. Zawiadomienie, że wnioskowana informacja nie stanowi informacji publicznej	304
Wzór 4. Zawiadomienie o nieposiadaniu żądanej informacji publicznej	305
Wzór 5. Zawiadomienie wnioskodawcy o udostępnieniu informacji w innym trybie i zasadach dostępu do informacji publicznej	306

Wzór 6. Zawiadomienie o rozpatrzeniu wniosku w terminie późniejszym	307
Wzór 7. Zawiadomienie o ustaleniu wysokości opłaty za udostępnienie informacji publicznej	308
Wzór 8. Decyzja o umorzeniu postępowania w sprawie udostępnienia informacji publicznej	310
Wzór 9. Decyzja o odmowie udostępnienia informacji publicznej ze względu na ochronę tajemnicy przedsiębiorcy	312
Wzór 10. Skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego na decyzję odmawiającą udostępnienia informacji publicznej	316
Wzór 11. Skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego na bezczynność w udostępnieniu informacji publicznej	319
ROZDZIAŁ III. Komentarz do spraw o świadczenia rodzinne	321
1. Regulacja prawa do świadczeń rodzinnych	321
1.1. Uwagi ogólne	321
1.2. Cel świadczeń rodzinnych	322
1.3. Krąg podmiotów uprawnionych do świadczeń rodzinnych	323
1.4. Podmioty realizujące zadania w zakresie świadczeń rodzinnych oraz zobowiązane do wypłaty tych świadczeń	324
1.5. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego	326
1.5.1. Uwagi ogólne	326
1.5.2. Zmiany wynikające z „nowych” przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia	328
1.5.3. Wybrane orzecznictwo sądów krajowych i Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości na tle stosowania przepisów rozporządzenia nr 1408/71 i rozporządzenia nr 574/72	332
2. Rodzaje świadczeń rodzinnych	335
2.1. Uwagi ogólne	335
2.2. Zasiłek rodzinny	336
2.2.1. Uwagi wprowadzające	336
2.2.2. Osoby uprawnione do zasiłku rodzinnego	338
2.2.3. Kryterium dochodowe	338
2.2.4. Dochód z gospodarstwa rolnego	342
2.2.5. Zasada równoważnika zasiłkowego	343
2.2.6. Wysokość zasiłku rodzinnego	344
2.2.7. Okoliczności wyłączające prawo do zasiłku rodzinnego	344
2.3. Katalog dodatków do zasiłku rodzinnego	349
2.3.1. Uwagi ogólne	349
2.3.2. Dodatek z tytułu urodzenia dziecka	349
2.3.3. Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	351

2.3.3.1.	Uwagi ogólne	351
2.3.3.2.	Negatywne przesłanki nabycia prawa do dodatku z tytułu urlopu wychowawczego	353
2.3.4.	Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	354
2.3.5.	Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wieloletniej	356
2.3.6.	Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	356
2.3.7.	Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego albo rocznego przygotowania przedszkolnego	359
2.3.8.	Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	361
2.4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	363
2.4.1.	Uwagi ogólne	363
2.4.2.	Wykładnia przesłanki pozostawania pod opieką medyczną nie później niż od 10. tygodnia ciąży	364
2.4.3.	Przyznanie jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka po upływie terminu poddania się opiece medycznej	366
2.4.4.	Termin złożenia wniosku o zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka	368
2.4.5.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka a koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego	369
2.4.6.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka dla mieszkańców gminy	370
2.5.	Świadczenia opiekuńcze	371
2.5.1.	Uwagi ogólne	371
2.5.2.	Zasiłek pielęgnacyjny	371
2.5.2.1.	Uwagi wprowadzające	371
2.5.2.2.	Okoliczności powodujące utratę prawa do zasiłku pielęgnacyjnego	373
2.5.3.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	376
2.5.3.1.	Uwagi wprowadzające	376
2.5.3.2.	Przesłanka rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej	376
2.5.3.3.	Przesłanka niepodjęcia pracy przy specjalnym zasiłku opiekuńczym	379
2.5.3.4.	Kryterium dochodowe	381
2.5.3.5.	Negatywne przesłanki powodujące utratę specjalnego zasiłku opiekuńczego	383
2.5.3.6.	Osoba bezrobotna jako beneficjent specjalnego zasiłku opiekuńczego	384

2.5.4. Świadczenie pielęgnacyjne	385
2.5.4.1. Uwagi wprowadzające	385
2.5.4.2. Podmioty, którym przysługuje świadczenie pielęgnacyjne	386
2.5.4.3. Kryterium niepełnosprawności	389
2.5.4.4. Okoliczności wyłączające przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego	390
2.5.4.5. Świadczenie pielęgnacyjne a małżeństwo	392
2.5.4.6. Prawo rolnika do świadczenia pielęgnacyjnego	395
2.5.4.7. Zasiłek dla opiekuna	397
3. Postępowanie w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń rodziny	403
3.1. Uwagi ogólne	403
3.2. Wymogi formalne wniosku o ustalenie prawa do świadczenia rodziny	406
3.3. Braki formalne wniosku	409
3.4. Zasady przyznawania prawa do świadczenia rodziny	411
3.5. Ustalanie prawa do świadczeń rodziny uzależnionych od niepełnosprawności	415
3.6. Podleganie przez członka rodziny ustawodawstwu innego państwa	418
3.7. Zbieg prawa do świadczeń rodziny	420
4. Świadczenia nienależnie pobrane	422
4.1. Uwagi ogólne	422
4.2. Przesłanki zwrotu świadczenia nienależnie pobranego	424
4.2.1. Uwagi wprowadzające	424
4.2.2. Ustanie, zawieszenie prawa do świadczeń rodziny lub wstrzymanie wypłaty tych świadczeń	425
4.2.3. Pouczenie o braku prawa do pobierania świadczenia rodziny	426
4.2.4. Nienależnie pobrane świadczenie w innym państwie w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego	428
4.3. Orzekanie w przedmiocie świadczenia nienależnie pobranego i w przedmiocie jego zwrotu	429
4.4. Umorzenie nienależnie pobranych świadczeń rodziny	431
5. Formy weryfikacji decyzji w ramach ustawy o świadczeniach rodziny	434
5.1. Uwagi ogólne	434
5.2. Zmiana lub uchylene ostatecznej decyzji	435
5.3. Wstrzymanie wypłaty	439
5.4. Przekazanie świadczenia w formie rzeczowej	441

ROZDZIAŁ IV. Komentarz do spraw o dodatek mieszkaniowy	442
1. Zagadnienia ogólne oraz zakres regulacji ustawy o dodatkach mieszkaniowych	442
2. Przesłanki warunkujące uzyskanie dodatku mieszkaniowego	443
2.1. Uwagi ogólne	443
2.2. Tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego	443
2.2.1. Uwagi wprowadzające	443
2.2.2. Najem oraz podnajem lokali mieszkalnych	444
2.2.3. Spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego	447
2.2.4. Prawo do uzyskania dodatku mieszkaniowego przez osoby mieszkające w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i będące właścicielami samodzielnych lokali mieszkalnych	448
2.2.5. Prawo do uzyskania dodatku mieszkaniowego przez inne osoby mające tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszące wydatki związane z jego zajmowaniem	450
2.3. Kryterium dochodowe uprawniające do uzyskania dodatku mieszkaniowego	457
2.4. Pojęcie gospodarstwa domowego	467
2.5. Normatywna powierzchnia użytkowa lokalu lub budynku mieszkalnego	472
2.6. Z orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego	477
3. Postępowanie w sprawie o przyznanie dodatku mieszkaniowego	485
3.1. Organy właściwe do orzekania w sprawach o przyznanie dodatku mieszkaniowego	485
3.2. Wysokość dodatku mieszkaniowego	489
3.3. Wniosek o przyznanie dodatku mieszkaniowego	494
Wzór wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego i deklaracji o wysokości dochodów.	495
3.4. Decyzja o przyznaniu lub odmowie przyznania dodatku mieszkaniowego	499
3.5. Wypłata dodatku mieszkaniowego	504
4. Wstrzymanie wypłaty dodatku mieszkaniowego i utrata prawa do jego otrzymywania	505
4.1. Wstrzymanie wypłaty dodatku mieszkaniowego	505
4.2. Utrata prawa do dodatku mieszkaniowego	506
Bibliografia	509

Wykaz skrótów

Akty prawne

- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 267 z późn. zm.)
- k.p.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.)
- o.p. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 749 z późn. zm.)
- p.a.s.c. – ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. poz. 1741 z późn. zm.)
- r.d.m. – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie dodatków mieszkaniowych (Dz. U. Nr 156, poz. 1817 z późn. zm.)
- regulamin Sejmu – uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r.
– Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: M.P. z 2012 r. poz. 32 z późn. zm.)
- rozporządzenie nr 1408/71 – rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE 149 z 5.07.1971, s. 2, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, s. 35)
- rozporządzenie nr 574/72 – rozporządzenie Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE L 74 z 27.03.1972, s. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, s. 83)

- rozporządzenie nr 883/2004 – rozporządzenie nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30.04.2004, s. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, s. 72)
- rozporządzenie nr 987/2009 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2009, s. 1, z późn. zm.)
- r.p.s.r. – rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2013 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. poz. 3).
- u.d.i.p. – ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 782 z późn. zm.)
- u.d.m. – ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 966 z późn. zm.)
- u.e.r. – ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 z późn. zm.)
- u.k.s. – ustawa z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 553)
- u.o.d.o. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1182 z późn. zm.)
- u.o.p.l. – ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 150)
- u.p.d.o.f. – ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 361 z późn. zm.)
- u.p.o.l. – ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 849 z późn. zm.)
- u.p.r. – ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1381 z późn. zm.)
- u.p.s. – ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.)
- u.r.z.s. – ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.)
- u.s.d.g. – ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 672 z późn. zm.)
- u.s.g. – ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.)
- u.s.m. – ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1222 z późn. zm.)
- u.s.o. – ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)

u.s.p.	– ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 595 z późn. zm.)
ustawa o CIT	– ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 851 z późn. zm.)
ustawa o VAT	– ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.)
u.s.u.s.	– ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 121)
u.s.w.	– ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 596 z późn. zm.)
u.ś.r.	– ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 114 z późn. zm.)
u.u.s.r.	– ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1403 z późn. zm.)
u.u.w.z.o.	– ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. poz. 567)
u.w.l.	– ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (tekst jedn.: Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 z późn. zm.)
zm.u.ś.r.	– ustawa z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1548 z późn. zm.)

Czasopisma i publikatory

CBOSA	– Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
DGP	– Dziennik Gazeta Prawna
Dor. Pod.	– Doradztwo Podatkowe
M. Praw.	– Monitor Prawniczy
ONSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSA WSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
OSNAPiUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria A
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
Prz. Pod.	– Przegląd Podatkowy
PS	– Przegląd Sądowy
ZNSA	– Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego
Zb. Orz.	– Zbiór Orzeczeń

Inne skróty

BIP	– Biuletyn Informacji Publicznej
BKIP	– Biuro Krajowej Informacji Podatkowej
ETS	– Europejski Trybunał Sprawiedliwości (obecnie TSUE – Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej)
IS	– izba skarbowa
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
SA	– sąd apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
UC	– urząd celny
UKS	– urząd kontroli skarbowej
US	– urząd skarbowy
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny

Uwagi wstępne

Prawo administracyjne jest dziedziną prawa bardzo obszerną, zarówno co do ilości regulujących tę dziedzinę aktów prawnych, jak i zakresów przedmiotowych, których prawo to dotyczy. W dodatku jest to prawo, które najczęściej podlega ciągłym zmianom, nie zawsze poprawiającym komfort jego stosowania i rozumienia. W powszechnym odczuciu nie musi ono dotyczyć przeciętnego obywatela, jest prawem urzędniczym, stosowanym przez organy władzy publicznej. Jednak przekonanie to jest nieprawdziwe, ponieważ każdy z nas może zostać poddany działaniu tego prawa i sprawdzić, jak jest ono stosowane w praktyce. Wszyscy płacimy podatki. W ramach dostępu do informacji publicznej mamy prawo dowiedzieć się, czy organy władzy publicznej działają zgodnie z zasadami obowiązującymi w państwie prawa. Możemy również potrzebować pomocy z powodu trudnej sytuacji życiowej czy też złego stanu zdrowia.

W przedstawionym do Państwa dyspozycji komentarzu do wybranych zagadnień prawa administracyjnego staraliśmy się przedstawić najistotniejsze problemy tylko niektórych uregulowań z zakresu prawa administracyjnego.

W części podatkowej niniejszej publikacji zostały omówione najważniejsze w codziennej pracy doradcy podatkowego zagadnienia proceduralne związane ze zwrotem VAT, uzyskaniem interpretacji indywidualnej, stwierdzeniem i zwrotem nadpłaty podatku, domiarem podatku oraz odpowiedzialnością członków zarządu za zaległości podatkowe spółki. Z uwagi na praktyczne podejście do wspomnianych problemów autor skoncentrował się na błędach najczęściej popełnianych zarówno przez pełnomocników, jak i przez urzędników skarbowych. Omówił termin i tryb zaskarżania poszczególnych rozstrzygnięć procesowych mających znaczenie dla podatników.

Ustawa o dostępie do informacji publicznej uchwalona została 6 września 2001 r., realizując wynikającą z art. 61 Konstytucji RP zasadę prawa obywateli do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej i podmiotów wykonujących zadania publiczne. Stała się ważnym elementem sprzyjającym umacnianiu demokracji i budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Jednak realizacja postanowień ustawy budzi szereg wątpliwości interpretacyjnych, a wielu pojęciom ustawowym nadało kształt dopiero orzecznictwo sądów administracyjnych. Prawo do informacji publicznej jest we współczesnym świecie jednym z najważniejszych praw obywatela. Staraliśmy się, aby to opracowanie umożliwiło wnioskodawcom jego najpełniejszą realizację, a adresatom wniosków ułatwiło wypełnianie obowiązków informacyjnych nałożonych ustawą o dostępie do informacji publicznej.

Prawo do świadczeń rodzinnych i opiekuńczych ma swoje źródło w Konstytucji RP, która w art. 71 stanowi, że Rzeczypospolita Polska w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Jednak norma ta nie oznacza, że Konstytucja zwalnia rodziny z odpowiedzialności za samych siebie. Państwo udziela pomocy dopiero wówczas, gdy rodzina sama nie jest w stanie zapewnić sobie środków na utrzymanie. Realizację praw gwarantowanych przez Konstytucję zapewnia ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r., określająca warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych i opiekuńczych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń. Przepisy tej ustawy są źródłem wielu wątpliwości interpretacyjnych i wielokrotnie były przedmiotem orzekania przez Trybunał Konstytucyjny. W przedstawionym czytelnikom komentarzu podjęliśmy próbę wyjaśnienia niektórych z nich i wskazania na praktykę orzeczniczą sądów administracyjnych.

Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem publicznoprawnym, które z jednej strony ma zapewnić osobom i rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych możliwość korzystania z lokalu mieszkalnego, z drugiej ułatwia właścicielom lokali utrzymanie substancji mieszkaniowej w niepogorszonym stanie poprzez zapewnienie otrzymywania świadczeń związanych z wynajmem. Ustawa o dodatkach mieszkaniowych z dnia 21 czerwca 2001 r., podobnie jak wskazane wcześniej ustawy, rodzi wiele wątpliwości interpretacyjnych, które rozwiązywał zarówno Trybunał Konstytucyjny,

jak i Naczelny Sąd Administracyjny. Celem tej części komentarza, która poświęcona jest dodatkowo mieszkaniowemu, jest zasygnalizowanie i próba wyjaśnienia problemów i wątpliwości, jakie pojawiają się przy stosowaniu przepisów tej ustawy.

Mamy nadzieję, że przedstawiony Państwu komentarz przyda się nie tylko praktykom, zawodowo posługującym się omawianymi przepisami. Chcielibyśmy, aby opracowanie to było pomocne każdemu, kto będzie chciał skorzystać z któregoś z obywatelskich praw opisanych w tej publikacji.

Rozdział I

Komentarz do wybranych zagadnień z zakresu prawa podatkowego

1. Postępowanie w sprawie zwrotu różnicy VAT

1.1. Wprowadzenie do problemu (zagadnienia ogólne)

Jednym z fundamentalnych uprawnień podatnika VAT jest prawo do obniżenia podatku należnego o kwotę podatku naliczonego związanego z nabyciem towarów i usług dotyczących działalności opodatkowanej VAT. Jest to prawo związane bezpośrednio z zasadą neutralności VAT, którego ekonomiczny ciężar powinien ponosić konsument towarów i usług, a nie podatnik VAT. Jest to uprawnienie wynikające z konstrukcji tego podatku, a sam Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wielokrotnie wskazywał, że prawo do odliczenia ustanowione między innymi w dyrektywie Rady WE 2006/112 z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE 2006 L 347 z 11.12.2006, s. 1, z późn. zm.), będące integralną częścią mechanizmu podatku VAT, stanowi podstawową zasadę, na której opiera się wspólny system podatku VAT, i co do zasady nie może być ograniczane (por. wyroki TSUE: z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie C 409/99 *Metropol i Stadler*, a także z dnia 26 maja 2005 r. w sprawie C 465/03 *Kretztechnik*, <http://curia.europa.eu/>).

Obniżając kwotę podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w deklaracji VAT, można osiągnąć dwojakiemu rodzaju wynik. W zależności od tego, czy wysokość VAT naliczonego odliczanego w deklaracji jest niższa

albo wyższa od wysokości VAT należnego wykazywanego w tej deklaracji, podatnik wykazuje wysokość VAT podlegającego wpłacie do urzędu skarbowego albo nadwyżkę podatku naliczonego nad należnym.

W przypadku nadwyżki podatku naliczonego nad należnym, która może być wynikiem między innymi:

- 1) istotnych kwotowo inwestycji dokonywanych bezpośrednio w danym okresie rozliczeniowym;
- 2) nadwyżek podatku naliczonego nad należnym przenoszonych z poprzednich okresów rozliczeniowych (deklaracji);
- 3) sprzedaży opodatkowanej obniżoną stawką VAT, z którą wiążą się zakupy objęte stawką podstawową

– podatnik ma dwie możliwości zadysponowania nadwyżką podatku naliczonego nad należnym. Może albo przenieść nadwyżkę podatku naliczonego na następne okresy rozliczeniowe, albo zażądać zwrotu różnicy na rachunek bankowy.

1.2. Zasada domniemania prawdziwości rozliczeń podatnika ujętych w deklaracji (korekcie deklaracji)

Podatek od towarów i usług jest podatkiem samoobliczalnym, co oznacza, że wysokość ewentualnego zobowiązania podatkowego lub nadwyżki podatku naliczonego nad należnym deklaruje pierwotnie sam podatnik. Do momentu zakwestionowania rozliczenia podatnika i niewydania przez właściwy organ podatkowy decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego w innej wysokości, niż wynika to z deklaracji, deklaracja złożona przez podatnika korzysta z domniemania prawdziwości i prawidłowości (art. 99 ust. 12 ustawy o VAT). Deklaracja VAT stanowi podstawę wystawienia tytułu wykonawczego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1619 z późn. zm.), co oznacza, że brak zapłaty podatku w kwocie wykazanej w deklaracji VAT może oznaczać szybką egzekucję należności z majątku podatnika.

Podobnie rzecz się ma w przypadku korekt deklaracji podatkowych, które należy traktować na równi z deklaracjami pierwotnymi. One również

do czasu zakwestionowania ich przez organy podatkowe (organy kontroli skarbowej) korzystają z domniemania prawdziwości danych z nich wynikających.

1.3. Terminy zwrotu różnicy VAT

1.3.1. Uwagi ogólne

Artykuł 87 ustawy o VAT wprowadza trzy terminy zwrotu różnicy podatku, tj.:

- 1) 60 dni, począwszy od dnia złożenia deklaracji VAT (termin standardowy);
- 2) 180 dni, począwszy od dnia złożenia deklaracji VAT (termin wydłużony dotyczący podatników dokonujących w danym okresie rozliczeniowym jedynie zakupów);
- 3) 25 dni, począwszy od dnia złożenia deklaracji VAT (termin przyspieszony dotyczący między innymi opłaconych faktur).

Termin ten liczony jest od dnia złożenia deklaracji podatkowej, przez który organy podatkowe rozumieją moment wpływu deklaracji do urzędu skarbowego (w przypadku deklaracji papierowej jest to data z prezentaty przybitej w biurze podawczym), a nie moment nadania tej deklaracji na pocztę. „Termin zwrotu różnicy podatku VAT rozpoczyna się z dniem wpływu deklaracji do urzędu skarbowego. Inne rozumienie regulacji dotyczącej zwrotu różnicy podatku VAT mogłoby prowadzić do nadużyć i być celowo wykorzystywane do uzyskiwania korzyści majątkowych w postaci odsetek z powodu przedłużenia czasu załatwiania spraw z przyczyn niezależnych od organów podatkowych” (prawomocny wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 19 stycznia 2011 r., I SA/Bd 1016/10, CBOSA, LEX nr 952087).

W przypadku deklaracji (w tym także ich korekt) składanych elektronicznie przewidziano dodatkowy formularz VAT-ZZ zawierający uzasadnienie zwrotu. Formularz ten nie jest obowiązkowy (jego wzór nie ma charakteru urzędowego), choć zdarza się, że organy podatkowe wzywają podatników do jego złożenia. Autor widział również wezwanie organu podatkowego do podpisania tego formularza (VAT-ZZ) złożonego w wersji papierowej przez podatnika. Ze względu jednak na fakt, że VAT-ZZ nie jest for-

Komentarze z wokandy

Irena Kamińska – sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, orzeka w Izbie Ogólnoadministracyjnej; współautorka publikacji z zakresu prawa administracyjnego.

Jacek Matarewicz – adwokat; doradca podatkowy; sędzia sądu dyscyplinarnego w Mazowieckim Oddziale Krajowej Izby Doradców Podatkowych; współpracuje z jedną z czołowych polskich firm doradztwa podatkowego; autor licznych publikacji z zakresu podatków i prawa podatkowego.

Mirosława Rozbicka-Ostrowska – sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, kieruje Wydziałem Informacji Sądowej w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym we Wrocławiu; wykładowca, współautorka publikacji z zakresu prawa administracyjnego.

Książka uzupełnia cieszącą się uznaniem Czytelników serię wydawniczą „Komentarze z wokandy”. Podstawowym walorem książek z tej serii jest przyjęta konwencja komentowania spraw, a nie przepisów, co umożliwia przedstawienie biegu postępowań sądowych w aspekcie materialnym i procesowym w wielopłaszczyznowym ujęciu. Publikacja zawiera omówienie obowiązujących przepisów i ich wpływu na bieg postępowania.

W komentarzu do wybranych zagadnień prawa administracyjnego przedstawiono najistotniejsze problemy niektórych uregulowań z tej dziedziny prawa:

- w części podatkowej omówiono kwestie proceduralne związane ze zwrotem podatku VAT, uzyskaniem interpretacji indywidualnej, stwierdzeniem i zwrotem nadpłaty podatku, domiarem podatku oraz odpowiedzialnością członków zarządu za zaległości podatkowe spółki,
- w części dotyczącej dostępu do informacji publicznej dokonano analizy przepisów ustawy regulującej tę materię oraz zamieszczono wskazówki ułatwiające realizację prawa do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej i podmiotów wykonujących zadania publiczne,
- w części poświęconej świadczeniom rodzinnym omówiono zagadnienia dotyczące interpretacji ustawy o świadczeniach rodzinnych, określającej zasady ich ustalania, przyznawania i wypłacania,
- w części o dodatku mieszkaniowym wyjaśniono problemy, jakie pojawiają się przy stosowaniu przepisów ustawy o dodatkach mieszkaniowych, związane np. z warunkami przyznania dodatku, a także z okolicznościami wstrzymania i utraty prawa do tego świadczenia publicznoprawnego.

Publikacja jest przeznaczona zarówno dla prawników praktyków, zawodowo posługujących się omawianymi przepisami, jak i dla każdego, kto będzie chciał skorzystać z któregoś z opisanych w niej praw obywatelskich.

9788326481987 W01P01

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01

zamowienia.ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.proinfo.pl

Cena 119 zł
(w tym 5% VAT)

ISBN 978-83-264-8198-7

9 788326 481987